

Riadó Svájcban. A diplomácia csúcsra járatva dolgozik, iskolai osztályok mécseseket gyűjtenek, környezetvédők beadványokat írnak. Az ok: Az ismert svájci esőerdővédő, **Bruno Manser** (képünkön) eltűnt a malaysiai dzsungelben. A keresőakciók eredménytelenek maradtak, így aztán drámai kérdés lóg a levegőben: Meggyilkolták-e *Bruno Mansert* Borneó szigetén?

A 47 éves svájci a világon mindenütt sok-sok környezetvédő számára szimbolikus alakká vált. A kemény fejűnek számító, érettségizett bányász a nyolcvanas évektől fogva az esőerdők védelmére kötelezte el magát. És nem csupán Svájcban. Hogy pontosan megismerje az életet a fenyegedett esőerdőkben, 1984 és 1990 között az utolsó nomád esőerdőlakók egyik népének, a *penanok* körében élt a malaysiai Sarawak-régióban. Ez idő alatt megtanulta a *penanok* nyelvét, elsajátította a vadászó és gyűjtögető életmódot folytató törzs tudását és túlélési technikáit. „A svájci *penan* rendkívül nagy tekintélyt élvezett az erdei nomádok körében”, írta róla az egyik újságíró, Ruedi Suter a *Regenwald Report*-ban. Miért? „Mert akárcsak amazok, ő is meztelenül mozgott a dzsungelben, ismerte az állatokat és az erdei gyümölcsöket, tudott lőni a fűvöcsővel, és elsőként ismerte föl, hogy a motoros fűrészek és a buldózerek új, szokatlan és egyre közeledő zajával szemben szervezett

Meztelenül a dzsungelben a buldózerek ellen

tiltakozásra van szükség, hogy megvédhessék a *penanok* életterét.”

Teljesen következetes lépés volt, hogy a világ északi részén *Bruno Manser* tiltakozó akciókkal állította a *penanok* szolgálatába tapasztalatait. Így aztán a nyolcvanas évek végén megszorodtak a *penanok* éppoly hatásos, mint eredeti ellenállási akciói az esőerdőknek a fakitermelő konszernnek szolgálatában álló, egyre szélesebb körű gépi elpusztítása ellen. És így nem is maradt el, hogy *Bruno Manser* sok ellenséget szerzett magának, akik között egy különösen nagy hatalmasság is megtalálható: nevezetesen a sarawaki régió főminisztere, Taib Mahmud. *Bruno Manser* szerint „a fakitermelő konszerneknek kiadott engedélyei miatt személyesen ő a felelős azért, hogy egyetlen generáció alatt Sarawak csaknem egész őserdejét csatatérre változtatták.”

A malaysiai hatóságok válasza nem váratott sokáig magára. Az ország kormánya az állam ellenségének nyilvánította *Bruno Mansert*, és speciális egységeket állított rá. 1990-ben menekülésszerűen el kellett hagynia az országot és a *penanokat* – „második családomat” –, és vissza kellett térnie Svájcba, ahol mindent megpróbált, hogy felhívja a nyilvánosság figyelmét Malaysia esőerdőinek elpusztítására. Baselben létrejött a *Bruno Manser Fonds*, és mindmáig érkező segélyekből neves információ- és akcióközponttá vált. Az irodai munka azonban sosem volt *Manser* esete. Svájcban is látványos akciókkal lépett föl a nyilvánosság előtt. 1993-ban 60 napos éhségsztrájkot tartott a tartományi parlament előtt, a trópusi fák importjának leállítását és minden fa származásának igazolási kötelezettségét követelve. A kanton kormánya ezt nem tudta elérni, de *Manser* részsikert könyvelhetett el: 292 település elhatározta, hogy a középítkezéseken nem használnak fel trópusi fát. (Röviddel 2000 karácsonya előtt ezek a települések egy gyer-

tyát kaptak a *Bruno Manser Fonds*-tól és a *Kein Stolz auf Tropenholz* [„Ne légy büszke a trópusi fára!”] egyesülettől – azzal a kéréssel, hogy gyűjtsák meg az elveszett környezetvédő emlékére.)

Ezzel a részsikerral *Manser* nem elégedett meg, mivel a sarawaki pusztítás állandóan folytatódott. Akciói ezért mind látványosabbakká váltak – mint például az, amelynek „Öt perccel a huszonnegyedik óra előtt” volt a jelszava: ekkor egy orsón a Kis Matterhorn 800 méteres magasságából a mélybe vetette magát. De ez sem segített. 1998-ban így nyilatkozott Ruedi Suternek: „Amíg a buldózerek tovább dúlnak Sarawakban, akcióink semmit sem értek el. Fáradt vagyok, de nem tudom abbahagyni.”

Es nem hagyta abba. Jóllehet Malaysiában még mindig az állam ellenségének számított, 2000. február 15-én nekivágott, hogy ismét személyesen lépjen föl a *penan*-erdők végső maradványainak megőrzéséért. Mivel hivatalosan sosem engedélyezett volna neki a beutazást, az indonéz dzsungelősvényeken akart eljutni a favágók, a katonaság és a rendőrség által körülvett *penanok*hoz. Azóta nyoma veszett.

Családja és barátai körében kézzel fogható a félelem, hogy *Bruno Mansert* meggyilkolták a *penanok*hoz vezető úton. „Még sosem volt ilyen sokáig távol anélkül, hogy ne adott volna jelet magáról”, mondja az édesanyja. Másfelől reményt keltő jelek is vannak. Az utóbbi hónapokban ugyanis újból hevesebbé váltak a *penanok* ellenállási akciói. Vajon a svájci *penan* egyszerűen alámerült „második családjába”, és ott folytatja harcát? Vagy egy nomád család körében rejtőzködik, mivel rájött, hogy Malaysiában időközben védőjüket tüzetek ki a fejére? Ma még senki sem tud válaszolni ezekre a kérdésekre – még él a remény.

Wolfgang Kessler

Forrás: Publik-Forum, 2001/1

Kapcsolatteremtési lehetőség:
www.bmf.ch